

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

NIEPODLEGŁA
DLA WSZYSTKICH

8-9 / 15-16.09.2018

INFORMATOR

województwo świętokrzyskie

województwo świętokrzyskie

miejsowości biorące udział w EDD 2018

Bardo → 4
Busko-Zdrój → 5
Chmielnik → 6
Dąbie → 7-8
Jędrzejów → 9
Kielce → 10-16
Końskie → 16
Mnichów → 17
Nowy Korczyn → 18-19
Oblęgorek → 20
Ociesęki → 21
Ostrowiec Świętokrzyski → 22-26
Pacanów → 27

Pińczów → 28
Raków → 29
Sandomierz → 30-34
Secemin → 35
Skalbierz → 36
Solec-Zdrój → 37-38
Suchedniów → 39
Szumsko → 40
Święty Krzyż → 41
Włoszczowa → 42

„Świadomość własnej przeszłości pomaga nam włączyć się w długi szereg pokoleń, by przekazać innym wspólne dobro – Ojczyznę”

Jan Paweł II

Przelewając krew w bitwach I wojny światowej, Polacy rozpoczęli kolejny ważny etap walki o wolną Polskę. Ich ofiarność i determinacja doprowadziły do odrodzenia niepodległego Państwa Polskiego. Dziś wracamy pamięcią do historycznych wydarzeń i ludzi, którzy o Polskę walczyli i dbali o zachowanie polskości. Przekazujemy tę pamięć kolejnym pokoleniom. W 2018 roku z dumą świętujemy setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Te fundamentalne dla naszego narodu wydarzenia są motywem przewodnim 26. Europejskich Dni Dziedzictwa, odbywających się pod hasłem *Niepodległa dla wszystkich*.

We wrześniu zapraszamy Państwa na historyczny spacer w ramach EDD przygotowany przez instytucje, organizacje pozarządowe, właścicieli zabytków. W programie znajdą Państwo bogatą i różnorodną ofertę: wystawy, sesje popularnonaukowe, pokazy filmowe i multimedialne, gry i zabawy edukacyjne oraz wędrówki szlakami bohaterów Niepodległej w regionie świętokrzyskim.

Wydarzenia te są okazją do poznania ludzi oraz miejsc związanych z działaniami zmierzającymi do odzyskania suwerenności. Jestem przekonany, że będą one dobrze służyć wzbogacaniu wiedzy historycznej oraz budowaniu tożsamości narodowej i regionalnej.

Adam Jarubas

Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

Szanowni Państwo,

We wrześniu odbędzie się 26. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa, czyli wielkie święto zabytków i tradycji regionu. Tegoroczna odsłona inicjatywy inspirowana jest 100-leciem odzyskania przez Polskę niepodległości i odbędzie się pod hasłem „Niepodległa dla wszystkich”.

W trakcie EDD nie zabraknie ciekawych historii i fascynujących wydarzeń. Organizatorzy przygotowali szereg atrakcji rozbudzających zainteresowanie społeczności lokalnych odkrywaniem bogactwa własnego regionu, poznawaniem tradycji i kultury, będącej podstawą naszej tożsamości narodowej. W tym szczególnym dla nas roku – jubileuszu 100 lat niepodległej Polski, dwa wrześniowe weekendy będą okazją do wspólnego świętowania i przeżywania w szerszym gronie wielkiego sukcesu, jakim była odbudowa i zjednoczenie ziem polskich. Liczne wydarzenia odbywające się w ramach EDD będą wspaniałą okazją, aby uczcić pamięć bohaterów historycznych oraz pokazać rozmaite drogi odzyskania przez Polskę niepodległości.

W tym roku dbałość o dorobek przeszłych pokoleń nabiera szczególnego wymiaru również dzięki obchodom Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego, inicjatywie Komisji Europejskiej.

Odkrywajmy zatem wspólnie europejskie i polskie dziedzictwo, którego poznanie nie tylko umożliwia nam zrozumienie naszej przeszłości, ale również pozwala zdefiniować naszą przyszłość.

Jarosław Sellin

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Pełnomocnik Rządu do spraw obchodów

Stulecia Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej

BARDO

13 września

Dzień z Niepodległą

10.00-13.00 zapraszamy na zajęcia edukacyjne *Dzień z Niepodległą* w Szkole Podstawowej w Bardzie.

Zorganizowane zostaną quizy, zgadywaniki, konkursy wiedzy, podchody związane tematycznie z walką o wolność, konkurs plastyczny. Do realizacji działań opracowane zostaną wielkoformatowe puzzle o tematyce patriotycznej.

gra miejska / terenowa,
zajęcia edukacyjne, konkurs

ORGANIZATOR:

→ Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie
ul. Łagowska 25, 26-035 Raków
t 600 330 476

BUSKO-ZDRÓJ

8, 15 września

Myśli Wielkich Polaków o Polsce

projekcja / prezentacja

11.00 zapraszamy na wystawę *Myśli Wielkich Polaków o Polsce* oraz lekcje biblioteczne o tematyce patriotycznej. W trakcie wydarzenia dzieci i młodzież z wykorzystaniem metod inscenizacji poznają sylwetki wybitnych postaci związanych z walką o niepodległość i tworzeniem suwerennego państwa. Uczestnicy będą również odkrywali procesy i działania, które przyczyniły się do odzyskania niepodległości.

Na wystawę wstęp wolny – lekcje po wcześniejszym uzgodnieniu terminu.

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Busku-Zdroju
ul. Armii Krajowej 19, 28-100 Busko-Zdrój
t 41 378 39 27 @ busko@pbw.kielce.pl ▶ www.pbw.kielce.pl

15 września

Niepodległa dla wszystkich

spotkanie, wycieczka / spacer

12.00 Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl” zaprasza na wydarzenia organizowane w ramach EDD. W programie m.in. panel historyczny: *Polacy – Żydzi – Skauting*, event skautowy w terenie oraz promocja tomiku poezji i spotkanie z autorką **Zuzanną Ferenc-Warchałowską**.

Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl” w Chmielniku to wyjątkowe, nowoczesne muzeum w dawnej synagodze, przypominające o tym, jak przez kilkadziesiąt lat Żydzi i Polacy żyli obok siebie w małych miasteczkach, na prowincji – właśnie w sztetlach. Obiekt powstały w efekcie realizacji projektu **Nizio Design International** z Warszawy jest adresowany do wszystkich zainteresowanych kulturą i tradycją

żydowską na Kielecczyźnie. Multimedialne atrakcje wystawy w synagodze, jedyna na świecie szklana **bima** – miejsce, gdzie dawniej odczytywano **Torę** (obecnie przeznaczone do ekskluzywnych prezentacji i mini-koncertów), a także cykl imprez z zakresu kultury i historii Żydów w dawnym województwie kieleckim – to oferta dla turystów przybywających do Chmielnika.

Wyjątkowość obiektu wynika także z pionierskiego charakteru takich działań w regionie: chodzi o skupienie wiedzy o sztetlach – dawnych miasteczkach żydowskich Kielecczyzny – w jednym miejscu. Właśnie w Chmielniku. Turysta znajdzie tutaj wiedzę o co najmniej stu miejscowościach dawnego województwa kieleckiego zamieszkałych przez Żydów.

ORGANIZATOR:

→ Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl”

ul. Wspólna 14, 26-020 Chmielnik

☎ 734 158 969 @ kontakt@swietokrzyskisztetl.pl

15, 16 września

Wystawa *Wieś w drodze do niepodległości Polski* w Parku Etnograficznym

wystawa, konkurs, zwiedzanie

15 września / sobota

15.00 uroczyste otwarcie wystawy i prelekcja pt. *Droga Polski do niepodległości*, rozstrzygnięcie konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży pt. *Krwawa droga Polski do niepodległości*, zwiedzanie wystawy.

16 września / niedziela

10.00-15.00 zwiedzanie wystawy *Wieś w drodze do niepodległości Polski* oraz

Parku Etnograficznego „Pod Kogutem”, stałych wystaw i ekspozycji związanych z kulturą i tradycją chłopską.

We wsi Dąbie, gmina Zawichost, znajduje się Park Etnograficzny „Pod kogutem”, powstały w roku 2015 z inicjatywy Fundacji „Dla Pokoleń”. Znajdują się tutaj: kolekcja narzędzi i maszyn rolniczych, zabytkowa pasieka, kompletnie wyposażona kuźnia z okresu międzywojnia, zrekonstruowane pomieszczenie mieszkalne wraz z przedmiotami codziennego użytku

stosowanymi w gospodarstwach chłopskich, wystawa starych fotografii *Tak się tutaj żyło!* przedstawiająca życie na wsi w minionych czasach, ludzi, których już nie ma i dzięki którym wieś tętniła życiem. Wieś Dąbie była od 1890 r. centrum kultury ludowej, chłopskich ruchów wolnościowych oraz przykładem aktywności i inicjatyw obywatelskich. Działyły tutaj zespoły muzyczne, Koła Gospodyń Wiejskich, organizowano wspólne biesiady, zabawy, wiece polityczne i podtrzymywano tradycje religijne. W trakcie EDD Fundacja udostępni dla wszystkich zainteresowanych również inne ekspozycje na terenie Parku Etnograficznego „Pod Kogutem”.

ORGANIZATOR:

→ Fundacja Wspierania Inicjatyw Społeczno-Edukacyjnych, Kultury oraz Ochrony Dziedzictwa Narodowego „Dla Pokoleń”

ul. Organowa 1/63, 20-882 Lublin

☎ 603 222 163 @ dlapokolen@gmail.com ➤ www.dlapokolen.org.pl

JĘDRZEJÓW

10, 11 września

Niepodległy Jędrzejów

spotkanie, wystawa, wykład /
prelekcja, projekcja / prezentacja

10 września / poniedziałek

12.00 spotkanie autorskie z artystą Zbigniewem Kasprzakiem połączone z warsztatami malarskimi. Zajęcia grupowe przy tworzeniu plakatu *Niepodległy Jędrzejów*.

11 września / wtorek

12.00 wykład o powiązaniach Józefa Piłsudskiego z historią Jędrzejowa oraz odzyskiwaniem niepodległości zakończony pokazem multimedialnym *Józef Piłsudski*. Zwiedzanie wystawy *100 lecie Niepodległości*.

Obowiązują wcześniejsze zapisy.

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Jędrzejowie

ul. 11 Listopada 37, 28-300 Jędrzejów

☎ 41 386 37 35 @ jedrzejow@pbw.kielce.pl

8 września

Wiwat Biało-Czerwona!

warsztaty, wystawa, spektakl,
zajęcia edukacyjne

11.00-13.00 zapraszamy na warsztaty edukacyjne **Dawne insygnia władzy a symbole narodowe** w oddziale **Dawny Pałac Biskupów Krakowskich** w Kielcach.

Celem warsztatów jest przybliżenie historii polskich symboli narodowych. Uczestnicy będą mogli dowiedzieć się, jak kształtowały się i zmieniały polski herb i godło, czym były znaki herbowe na chorągwiach i tarczach noszonych przez pospolite ruszenie w epoce nowożytnej, poznają także dawne insygnia władzy. W części warsztatowej będą mogli zaprojektować herb oraz wykonać koronę i berło.

Wymagana wcześniejsza rezerwacja: edukacja@mnki.pl lub pod numerem telefonu 41 344 40 14 wew. 239.

16.00 zapraszamy do **Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego**, gdzie, zaprezentowane zostanie widowisko słowno-muzyczne ukazujące Kielce w pierwszych latach I wojny światowej i tuż po odzyskaniu niepodległości. Widowisko przygotowane zostało na podstawie pamiętników, kronik i dostępnych relacji świadków tamtych wydarzeń opisujących panujące wówczas nastroje społeczne, wygląd miasta, obawy mieszkańców. Spektaklowi towarzyszy polska muzyka tamtego okresu.

Dawny Pałac Biskupów Krakowskich jest jedyną tak doskonale zachowaną instytucją rezydencjonalną z epoki Wazów w Polsce. Wzniesiony w latach 1637-1644 z inicjatywy **Jakuba Zadzik**a biskupa krakowskiego,

pełnił funkcję czasowej siedziby biskupów krakowskich do roku 1789. Od roku 1971 jest siedzibą kieleckiego Muzeum i został przystosowany do celów ekspozycyjnych, prezentowane są tu wystawy stałe i czasowe.

11.00 zapraszamy do **Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego – oddziału Muzeum Narodowego** w Kielcach na **Narodowe Czytanie *Przedwiośnia***.

W Oddziale Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego prezentowana jest wystawa biograficzno-literacka obejmująca lata dziecięce i szkolne pisarza; historię budynku i szkoły, dzieje domu i rodziny Żeromskich oraz pracę twórczą Żeromskiego. W zbiorach muzeum znajduje się „perełka” – płyta gramofonowa z nagraniem głosem Stefana Żeromskiego.

ORGANIZATORZY:

→ **Muzeum Narodowe w Kielcach**

pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce

t 41 344 40 15 @ poczta@mnki.pl

→ **Dawny Pałac Biskupów Krakowskich – Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach**

pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce

t 41 344 67 64

→ **Muzeum Lat Szkolnych Stefana Żeromskiego – Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach**

ul. Jana Pawła II 5, 25-013 Kielce

t 41 344 57 92 @ zeromski@mnki.pl

KIELCE

15 września

Pierwsze dni niepodległości w Kielcach i na Ziemi Kieleckiej

12.00 zapraszamy na wystawę **pt. Pierwsze dni niepodległości w Kielcach i na Ziemi Kieleckiej**.

Wystawa zorganizowana z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Ekspozycja opracowana na podstawie materiałów pochodzących ze zbiorów biblioteki. W dniu 15 września w ramach EDD obchodzonych w 2018 r. pod hasłem „Niepodległa dla wszystkich” odbędzie się

otwarcie wystawy, po której oprowadzi i omówi prezentowane materiały **Michał Pawlicki**, komisarz wystawy, kierownik Działu Informacji i Bibliografii Regionalnej. Na planszach będą prezentowane skany różnych materiałów archiwalnych, m.in. fragmentów artykułów z czasopism lokalnych (Gazeta Kielecka, Ziemia Kielecka) i ilustracji przedstawiających obiekty i miejsca w chwili odzyskania niepodległości w 1918 r. w Kielcach i regionie.

wystawa, prezentacja,
zwiedzanie

ORGANIZATOR:

→ **Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza w Kielcach**
ul. ks. P. Ściegiennego 13, 25-033 Kielce
t 41 344 70 74 lub 41 361 53 51 @ sekretariat@wbp.kielce.pl ▶ www.wbp.kielce.pl

WOJEWÓDZKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
IM. WITOLDA
GOMBROWICZA
W KIELCACH

KIELCE

8, 10-14 września

Europejskie Dni Dziedzictwa w Archiwum Państwowym w Kielcach

warsztaty, zwiedzanie,
wystawa

8 września / sobota

8.00 wystawa **pt. Jest taki kraj...** skierowana jest zarówno do młodszych, jak i starszych pokoleń, a prezentować będzie wybór materiałów archiwalnych sięgających lat 1914-1918 oraz dwudziestolecia międzywojennego. Celem jej będzie kultywowanie pamięci o ideałach przodków, które pozwoliły na osiągnięcie tak doniosłego celu, jakim stała się wolna i niepodległa Ojczyzna.

prezentacji multimedialnej materiałów archiwalnych sięgających okresu I wojny światowej oraz dwudziestolecia międzywojennego – prezentowane będą oryginalne archiwalia, które umożliwią zainteresowanym zapoznanie się z zawartą w nich historią naszego kraju. Warsztaty urozmaicać również będzie zwiedzanie niedostępnych na co dzień pracowni konserwacji i digitalizacji oraz magazynów archiwalnych.

Wstęp wolny dla młodzieży po wcześniejszym uzgodnieniu terminów.

10-14 września

9.30-13.30 warsztaty archiwalne **pt. Do Niepodległości...**, podczas których – oprócz

ORGANIZATOR:

→ **Archiwum Państwowe w Kielcach**
ul. J. Kusocińskiego 57, 25-045 Kielce
t 41 260 53 11 @ kancelaria@kielce.ap.gov.pl

8 września

Niepodległa dla wszystkich – *Bazar Literacki*

prezentacja, spektakl

14.00–17.00 zapraszamy do udziału w **Bazarze Literackim** w dawnej siedzibie **Klubu Dziennikarzy** mieszczącej się w piwnicy teatralnej, gdzie niegdyś funkcjonowała kawiarenka „Dziurka”. Każdy z uczestników będzie mógł zaprezentować własny utwór lub dzieło kojarzące się z Niepodległością. Konsultacji w zakresie interpretacji utworów udzielią zawodowi aktorzy. Wstęp wolny.

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach to niezwykle ważne miejsce na teatralnej mapie Polski. Jest jednym z najstarszych polskich teatrów – powstał w 1877 r. dzięki romantycznej miłości przemysłowca i właściciela browarów **Ludwika Stumpfa** do aktorki warszawskich scen teatralnych.

Siedziba teatru znajduje się w zabytkowej kamienicy przy ul. Sienkiewicza 32.

Na deskach teatru występowali wybitni polscy aktorzy, m.in. **Gabriela Zapolska**, **Aleksander Zelwerowicz**, **Stanisław Przybyszewski**, **Kazimierz Junosza-Adwentowicz** i wielu innych. Złotym okresem istnienia teatru były lata 1952-1958 – w tym czasie zarządzali nim **Irena i Tadeusz Byrscy**, powstało wtedy wiele historycznych premier, jak *Pluskwy* Włodzimierza Majakowskiego czy *Powrót Odysa* Stanisława Wyspiańskiego. Teatrem kierowało wiele wybitnych osób, m.in. **Bogdan Augustyniak** i **Piotr Szczerski**. Obecnie dyrektorem Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach jest reżyser **Michał Kotański**.

ORGANIZATOR:

→ **Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach**
ul. Sienkiewicza 32, 25-507 Kielce

☎ 41 344 47 65 @ sekretariat@teatrzeromskiego.pl ▶ www.teatrzeromskiego.pl

**TEATR
ŻEROMSKIEGO
W KIELCACH**

KIELCE

8 września

Świątokrzańskie w wielobarwnej Rzeczpospolitej

wystawa, zwiedzanie

9.00-18.00 Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach zaprasza do swojej siedziby przy ul. Jana Pawła na **zwiedzanie wystawy Świątokrzańskie w wielobarwnej Rzeczpospolitej** – obraz mniejszości narodowych w II Rzeczpospolitej.

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach
ul. Jana Pawła II 5, 25-025 Kielce
t 41 344 28 61 @ biblioteka@pbw.kielce.pl, didism@wp.pl

Mieszkańcy Końskich zdawali sobie sprawę, że „Piechur” to tylko przykrywką organizacji wojskowej i garnęli się do niej nie tylko miejscowi inteligenci, ale i rzemieślnicy, a później chłopi z pobliskich wiosek. 5 września 1914 r. Końskie mają swój epizod legionowy, kiedy to oddział kawalerii pod dowództwem **Władysława Bieliny Prażmowskiego** rozbił 5 pułk dragonów rosyjskich, pomimo znacznej przewagi Rosjan. Podobny manewr legionistów chcieli powtórzyć z 7 na 8 września, ale nie było

już z kim walczyć. Rosjanie opuścili miasto i mieszczący się tu garnizon. Z braku przeciwnika „ofiara” legionistów padł pomnik cara Aleksandra II. W latach 1914-1915 Końskie stały się areną działań wojennych. Ostatecznie władzę okupacyjną w mieście przejęli Austriacy i sprawowali ją aż do 1918 r. Te bardzo ciekawe i burzliwe lata w historii miasta zostaną przybliżone w ramach tegorocznych obchodów EDD odbywających się pod hasłem „Niepodległa dla wszystkich”.

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia Końskie
ul. Zamkowa 5, 26-200 Końskie
t 41 372 34 64 @ konskie@pbw.kielce.pl www.pbw.kielce.pl

MICHNIÓW

8, 9 i 15, 16 września

Dni otwarte w Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie

zwiedzanie, wystawa

8.00-16.00 prezentacja ekspozycji stałej dotyczącej pacyfikacji wsi Michniów. Udostępnienie nowych pozyskanych eksponatów i wystaw czasowych.

Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich jest placówką muzealną upamiętniającą ofiary pacyfikacji wsi Michniów w roku 1943 oraz innych wsi polskich dotkniętych zbrodniami represjami w czasie II wojny światowej. Ze względu na tematykę ekspozycji wydarzenie skierowane do osób powyżej 12 roku życia. Wstęp wolny.

ORGANIZATOR:

→ Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie –
oddział Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach
26-130 Michniów 38, Gmina Suchedniów
t 41 254 51 62 @ mauzoleum@mwk.com.pl www.mwk.com.pl

KOŃSKIE

12, 13 września

Świt wolności. Końskie 1914-1918

wykład / prelekcja,
projekcja / prezentacja

8.00-10.00 zapraszamy na prelekcję połączoną z pokazem multimedialnym – wstęp wolny po wcześniejszym uzgodnieniu terminu. Zajęcia zostaną przeprowadzone w Szkole Podstawowej nr 2 w Końskich, ul. Polna 6.

Początki rodzącej się państwowości polskiej przypadają w Końskich na czerwiec 1915 r. kiedy powstaje **Polska Organizacja Wojskowa**.

Głównym organizatorem Polskiej Organizacji Wojskowej w Końskich od 1917 r. był nauczyciel gimnazjalny **Jerzy Gorzkowski**, a jego zastępcą – **Franciszek Pianko**. Początkowo organizacja ta była zalegalizowana u okupacyjnych austriackich władz jako **Towarzystwo Gimnastyczne „Piechur”**. Szeregi oddziału koneckiego, a potem obwodu koneckiego szybko się zwiększały. Tworzono więc kompanie, a te dzieliły się na plutony i dziesiątki lub sekcje.

8, 9 i 15, 16 września

Niepodległa dla wszystkich

wycieczka / spacer, zwiedzanie,
biesiada, prelekcja / wykład,
gawęda / opowieść

8 września / sobota

Wycieczka do sołectwa Stary Korczyn.

14.00-15.00 zwiedzanie cmentarza wojennego w Czarkowach – miejsca tzw. bitwy korczyńskiej Legionów Marszałka Józefa Piłsudskiego.

15.15-16.15 zwiedzanie zabytkowego kościoła oraz cmentarza parafialnego w Starym Korczynie z przewodnikiem, z Punktu Informacji Turystycznej (PIT) Nowy Korczyn
17.00-19.00 spotkanie integracyjne, wspólne ognisko z paniami z Koła Gospodyń Wiejskich ze Starego Korczyna.

9 września / niedziela

12.00-13.00 polowa msza święta na cmentarzu w Nowym Korczynie w 74. rocznicę śmierci żołnierzy AK, uczczenie śmierci żołnierzy spoczywających na cmentarzach w gminie Nowy Korczyn w 100. rocznicę odzyskania niepodległości.

13.00-13.30 informacja o męczeństwie Polaków w czasie II wojny światowej na terenie gminy Nowy Korczyn, krótka część artystyczna – Schola Nowy Korczyn.

15 września / sobota

15.00-16.00 zwiedzanie zabytkowego kościoła i cmentarza, na którym znajdują się

groby żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r. – przewodnik PIT Nowy Korczyn.

16.00-16.30 referat o założycielu Ostrowiec, Janie Naszanie, spotkanie pod obeliskiem na placu przykościelnym w Ostrowcach.

16.30-18 spotkanie integracyjne w Zajeździe „Harnaś” w Ostrowcach.

16 września / niedziela

17.00 piknik historyczny w świetlicy remi-zy OSP w Nowym Korczynie. W programie: referat popularnonaukowy o okupacji niemieckiej w Nowym Korczynie, prezentacja poezji z czasów okupacji i występy

miejscowych artystów, konkurs wiedzy historycznej o regionie *Nasza niepodległa*, wystawy twórczości regionalnej i fotografii z czasów przedwojennych, wojennych i powojennych, wspomnienia mieszkańców gminy, poczęstunek – dania z kuchni regionalnej.

Dodatkowo w Gminnym Ośrodku Kultury (ul. Tarnowska 5) będzie możliwość zobaczenia wystaw poświęconych historii, zabytkom i mieszkańcom Nowego Korczyna.

Wstęp wolny, zwiedzanie można wcześniej uzgodnić z przewodnikiem PIT, tel. 511 2 999 88 lub turystyka@nowykorczyn.pl.

ORGANIZATOR:

→ Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Korczynie

Tarnowska 5, 28-136 Nowy Korczyn

☎ 41 377 11 26, 500 800 054 @ gok_nkorczyn@interia.pl

PARTNERZY:

→ Towarzystwo Miłośników Ziemi Korczyńskiej

Tarnowska 5, 28-136 Nowy Korczyn

→ Samorząd Gminy Nowy Korczyn

ul. Krakowska 1, 28-136 Nowy Korczyn

☎ 41 377 10 03 ➔ www.nowykorczyn.pl

→ Punkt Informacji Turystycznej

Rynek 16, 28-136 Nowy Korczyn

☎ 511 2 999 88 @ turystyka@nowykorczyn.pl

9 września

Spółeczno-polityczna działalność Henryka Sienkiewicza na rzecz odzyskania niepodległości

wykład / prelekcja,
wystawa

12.00-13.00 wykład *Spółeczno-polityczna działalność Henryka Sienkiewicza na rzecz odzyskania niepodległości* – Pałac H. Sienkiewicza w Oblęgorku – Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach, ul. Aleja Lipowa 24, Strawczyn (wstęp wolny).

W Muzeum Henryka Sienkiewicza prezentowane są wystawy stałe związane z osobą wybitnego pisarza: na parterze wiernie odtworzone wnętrza mieszkalne, na piętrze ekspozycje dotyczące jego działalności twórczej, podróży, działalności społecznej.

ORGANIZATOR:

→ Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku –
Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach
ul. Aleja Lipowa 24, 26-067 Strawczyn
t 41 303 04 26, 664 384 069 @ oblegorek@mnki.pl

11 września

Dzień z niepodległą – lekcja patriotyzmu

zajęcia edukacyjne

10.00-13.00 spotkania z historią w Szkole Podstawowej w Ocieskach.

Zorganizowane zostaną zajęcia edukacyjne – quizy, zgadywanki, konkursy wiedzy, podchody związane tematycznie z walką o wolność, konkurs plastyczny. Do realizacji działań opracowane zostaną wielkoformatowe puzzle o tematyce patriotycznej.

ORGANIZATOR:

→ Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie
ul. Łagowska 25, 26-035 Raków
t 600 330 476

OSTROWIEC ŚW.

14 września

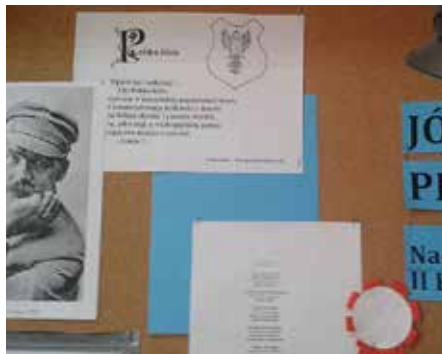
Ostrowiec w latach I wojny światowej (1914-1918)

wykład / prelekcja,
wystawa, zwiedzanie

11.00 zapraszamy do biblioteki na wykład: **Ostrowiec w latach I wojny światowej (1914-1918)**, który wygłosi Marek Wójcicki.

W programie również zwiedzanie wystawy *Józef Piłsudski na pomnikach w II Rzeczypospolitej*. Wystawa zostanie wypożyczona z Muzeum Historii Kielc.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach –
Filia w Ostrowcu Świętokrzyskim

os. Ogrody 26, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

☎ 262 70 31 @ ostrowiec@pbw.kielce.pl ▶ www.pbw.kielce.pl

OSTROWIEC ŚW.

8 września

Galimatias Ostrowiecki

gra, konkurs

17.00 gra planszowa w Galerii Fotografii MCK.

Gra związana jest z Ostrowcem Świętokrzyskim i dzieli się na trzy epoki historyczne, obejmuje ostatnie sto lat z 420-letnich dziejów miasta. Zawiera dużo faktów historycznych i akcentów humorystycznych. Gracze wcielają się w znane postaci z miasta i okolic, które zostały wyrwane ze swoich ram czasowych i wrzucone w XXI wiek. Zadaniem graczy jest przechodzenie kolejnych pól planszy i dotarcie do znajdującej

się na jej końcu wyrwy czasowej, przez którą mogą wrócić do swoich czasów. Każda z postaci ma swoje unikatowe zdolności i cechy pomagające lub utrudniające grę. Plansza dzieli się na trzy etapy, na każdym polu znajduje się zadanie do wykonania lub przeciwnik do pokonania, pasujący swoją historią do danego okresu. Gracze zmagają się z nieznanymi dla ich postaci czasami, starając się jak najszybciej wrócić do domu. Którzy z nich poradzą sobie w nowych okolicznościach, a którzy zostaną uwięzieni w nie swoich czasach?

ORGANIZATOR:

→ Punkt Informacji Turystycznej – Miejskie Centrum Kultury

al. 3 Maja 6, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

☎ 609 222 800 @ informacja@ostrowiec.travel ▶ www.ostrowiec.travel

PARTNER:

Klub Fantastyki

„Tawerna pod Toporem”

☎ 537 508 064

8, 14, 15 września

W służbie Bogu, Kościołowi, Ojczyźnie i człowiekowi – księży ostrowieckich parafii rzymskokatolickich

sesja naukowa,
wykład / prezentacja,
warsztaty edukacyjne

W 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości i 200-lecie Diecezji Sandomierskiej zapraszamy na sesję naukową, która odbędzie się sali konferencyjnej ODS Malwa w Ostrowcu Świętokrzyskim na os. Stawki 45.

11.00 otwarcie sesji

11.15-11.45 Agnieszka Barańska *Księża ostrowieccy w okresie staropolskim*

11.45-12.15 Waldemar Ryszard Brociek *W walce o wolność – Księża w czasach*

rozbiorów państwa polskiego i niewoli narodowej

12.15-12.45 przerwa kawowa

12.45-13.15 Monika Bryła-Mazurkiewicz *W służbie Niepodległej – Księża w okresie międzywojennym*

13.15-13.45 dr Paweł Gotowiecki *Księża ostrowieccy wobec systemów totalitarnych: nazizmu i komunizmu*

13.45-14.00 podsumowanie i zamknięcie sesji

W bieżącym roku obchodzimy 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. W naszym regionie ważną rocznicą jest 200-lecie diecezji sandomierskiej. Włączając się w oba te jubileusze, pragniemy pochylić się nad rolą duchownych rzymskokatolickich w dziejach naszego miasta, podjąć na ten temat dyskusję i refleksję historyczną, przyjrzeć się ich służbie Bogu, Kościołowi, Ojczyźnie i człowiekowi.

Duchowni rzymskokatolicki odegrali pierwszoplanową rolę w historii naszego kraju, a także w dziejach naszej małej ojczyzny. Na trwale wpisali się w historię Ostrowca Św. Byli duszpasterzami, budowniczymi kościołów, opiekunami parafii. Organizowali i przewodzili życiu religijnemu. Ich rola nie ograniczała się jednak wyłącznie do kwestii religijnych i duchowych, do przekazywania prawd wiary. Duchowni przez lata byli urzędnikami, prowadzili akty stanu cywilnego (sporządzali metryki), ogłaszali z ambony akty władzy państwowej. Aktywnie uczestniczyli w życiu społecznym. Działali na niwie oświaty, zakładając i rozwijając najpierw szkolnictwo parafialne, a później współorganizując szkolnictwo elementarne i gminne. Byli nauczycielami i wychowawcami dzieci i młodzieży. Stworzyli podstawy szpitalnictwa i opieki społecznej, organizując pierwsze szpitale i przytułki dla ubogich. Prowadzili działalność charytatywną. Zakładali i prowadzili organizacje i towarzystwa o charakterze wyznaniowym, oświatowym, filantropijnym, kulturalnym itd. Współorganizowali instytucje spółdzielcze.

Wprowadzali agrokulturę i nowinki techniczne. Przy ich udziale rodziła się kultura polska. Szczególną rolę odegrali w trudnych okresach naszych dziejów: w czasach zaborów i niewoli narodowej, w niełatwym okresie odbudowy państwowości w międzywojniu, w czasach wojny i okupacji niemieckiej i czasach komunizmu. W polskim narodzie kształtowali świadomość narodową, krzewili ideę polskości i budzili postawy patriotyczne.

Oprócz sesji popularnonaukowej nasz Oddział PTTK w ramach EDD organizuje:

14 września / piątek

17.00-17.30 wykład monograficzny poparty prezentacją multimedialną pt. *By nie zatęchł ich czas... Śladami mogił i cmentarzy wojennych I wojny światowej w powiatach: sandomierskim, opatowskim i staszowskim*, który wygłosi historyk i regionalista **Marek Lis**. Spotkanie otwarte.

15 września / sobota

10.00-11.30 powołany przez nasz Oddział PTTK i działający przy nim **Ostrowiecki Uniwersytet Dziecięcy** dla dzieci w wieku 7-12 lat organizuje w ramach EDD **warsztaty edukacyjne pt. Symbole narodowe**.

Udział w zajęciach po wcześniejszych zapisach. Oba wydarzenia odbędą się w ODS „Malwa” os. Stawki 45 w Ostrowcu Świętokrzyskim.

ORGANIZATOR:

→ **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Oddział im. Mieczysława Radwana w Ostrowcu Świętokrzyskim**
ODS „Malwa” w Ostrowcu Świętokrzyskim

os. Stawki 45, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

☎ 505 444 874 ▶ www.facebook.com/PTTK.Oddz.im.M.Radwana

OSTROWIEC ŚW.

15 września

Drogi ku niepodległości – śladami I Brygady Legionów Polskich na terenie Ziemi Sandomierskiej

zwiedzanie,
wycieczka / spacer

9.00 wycieczka autokarowa, trasa: Ostrowiec Świętokrzyski–Tarłów–Jakubowice–Góry Pęczowskie–Konary–Ostrowiec Świętokrzyski, zbiórka Kino „Etiuda”, al. 3 Maja 6.

Wycieczka pokaże jedną z dróg do niepodległości związaną z czynem zbrojnym **I Brygady Legionów Polskich** pod dowództwem **Józefa Piłsudskiego**, w jej trakcie odwiedzimy miejsca legionowej pamięci na Ziemi Sandomierskiej. Teren Królestwa Polskiego należący do zaboru rosyjskiego był areną zaciętych walk w czasie I wojny światowej pomiędzy wojskami Cesarstwa Austro-Węgierskiego na południu i wojskami niemieckimi na północy a armią rosyjską. U boku wojsk austriackich z Rosjanami walczyli legionie Józefa Piłsudskiego.

Trasa wycieczki prowadzi przez miejsca związane z działaniem I Brygady. W okolicach Tarłowa żołnierze I Brygady stoczyli bitwę 1 lipca 1915 r. W Wólce Tarłowskiej jest kamień upamiętniający to wydarzenie, a na cmentarzu w Tarłowie znajduje się kwatera legionistów poległych w tej bitwie. Kolejny punkt wycieczki to Jakubowice, gdzie w październiku 1914 r. kwatrowali legionieści, a Józef Piłsudski wydał rozkaz nadający jego najwierniejszym podkomendnym pierwsze stopnie oficerskie. Miejsce gdzie kwatrował komendant upamiętnia kamień z okolicznościową tablicą. Następnie dotrzemy do cmentarza w Górach Pęczowskich, gdzie pochowani są żołnierze I Brygady Legionów Polskich, którzy polegli m.in. w bitwie pod Konarami. Odwiedzimy także Konary, gdzie I Brygada stoczyła bitwę w maju 1915 r.

ORGANIZATOR:

→ Punkt Informacji Turystycznej – Miejskie Centrum Kultury

al. 3 Maja 6, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

☎ 609 222 800 @ informacja@ostrowiec.travel ▶ www.ostrowiec.travel

PARTNER:

Klub Fantastyki

„Tawerna pod Toporem”

☎ 537 508 064

PACANÓW

16 września

Jak historia powstania *Przygód Koziołka Matołka* Panów Mariana Walentynowicza i Kornela Makuszyńskiego wpłynęła na przestrzeń Świata Bajki w ECB?

wystawa, zwiedzanie

9.00-17.00 przewodnicy – bajkowe postaci – podczas oprowadzania gości po wystawie **Bajkowy Świat**, przybliżą historię **Mariana Walentynowicza** i **Kornela Makuszyńskiego**.

Inspiracją i natchnieniem do powstania **Europejskiego Centrum Bajki** była niczym nieograniczona wyobraźnia dwóch wybitnych postaci: rysownika Mariana Walentynowicza i pisarza Kornela Makuszyńskiego. Czerpiąc z tradycji i obyczajów Pacanowa, tchnęli nowego ducha w legendę o pacanowskich kowalach, dając tym samym życie literackiemu bohaterowi **Koziołkowi**

Matołkowi, który jako bohater jednej z wielu polskich bajek stał się symbolem bajkowego miejsca, jakim jest Pacanów.

Popularyzacja Pacanowa jako bajkowego, a zarazem kultowego miejsca przyczyniła się do powstania centrum, w którym miejsce znaleźli bohaterowie baśni, bajek i legend z różnych krajów. Wszystkie działania Centrum Bajki przesycane są historią twórczości Makuszyńskiego i Walentynowicza.

Rezerwacja miejsc na Wystawę *Bajkowy Świat* jest obowiązkowa.

ORGANIZATOR:

→ Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie

ul. Kornela Makuszyńskiego 1, 28-133 Pacanów

☎ 41 376 50 79 @ rezerwacja@pacanow.eu ▶ www.centrumbajki.pl

PIŃCZÓW

14, 15 września

Dzięki tobie mamy niepodległą

wystawa, konkurs, wykład,
zwiedzanie, wycieczka /
spacer

14 września / piątek

16.00 Muzeum Regionalne w Pińczowie zaprasza na wystawę fotograficzną pt. *W okopach nad Nidą*, wykład M. Korzeniowskiego o walkach piłsudczyków nad Nidą, konkurs wiedzy (w formie testu pisemnego) o Józefie Piłsudskim i wycieczkę na cmentarz wojenny w Pińczowie (złożenie kwiatów w kaplicy). Na wystawę, wykład i test wiedzy o J. Piłsudskim wstęp wolny.

15 września / sobota

11.00 wycieczka na trasie Pińczów–Grudzyń, ok. 14 km. Impreza rozpocznie się od złożenia kwiatów przed pomnikiem J. Piłsudskiego w Pińczowie. Trasa wycieczki prowadzi przez miejsca walk piłsudczyków nad Nidą (Zalesie, Skowronno, Sobowice, Bełk). Miejscem docelowym jest dwór w miejscowości Grudzyń, gdzie 19 marca 1915 r. J. Piłsudski obchodził swoje pierwsze i jedyne udokumentowane fotograficznie imieniny wojenne. Na wycieczkę obowiązują wcześniejsze zapisy.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Regionalne w Pińczowie

ul. Piłsudskiego 2A, 28-400 Pińczów

☎ 413572472 w. 103 ✉ mrpinczow@wp.pl ▶ www.muzeumpinczow.pl

RAKÓW

10, 14 września

Spotkania z Niepodległą – lekcja patriotyzmu

zajęcia edukacyjne

10 września / poniedziałek

10.00-13.00 Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rakowie, ul. J. Sienieńskiego 20, 26-035 Raków.

Zapraszamy na *Spotkania z Niepodległą – lekcja patriotyzmu*. Zorganizowane zostaną quizy, zgadywanki, konkursy wiedzy, podchody związane tematycznie z walką o wolność, konkurs plastyczny.

14 września / piątek

10.00-13.00 Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie, ul. Łagowska 25, 26-035 Raków.

Do realizacji działań opracowane zostaną wielkoformatowe puzzle o tematyce patriotycznej.

ORGANIZATOR:

→ Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie

ul. Łagowska 25, 26-035 Raków

☎ 600 330 476

9, 16 września

Dzień otwarty w Muzeum Diecezjalnym Dom Długosza w Sandomierzu

wystawa

13.30-16.30 zwiedzanie wystawy czasowej *200 lat diecezji sandomierskiej: ludzie, wydarzenia, miejsca, wspomnienia, pamiątki* oraz wystawy stałej *Wszystko dla Boga – wszystko dla Ojczyzny!*

Muzeum mieści się w gotyckim domu ufundowanym przez **Jana Długosza**, historyka i kronikarza Polski, arcybiskupa Lwowa. Prezentuje niezwykłą kolekcję sztuki i pamiątek historycznych i patriotycznych. 26 kwietnia została otwarta wystawa zatytułowana *200 lat diecezji sandomierskiej: ludzie, wydarzenia, miejsca, wspomnienia,*

pamiątki. Jest to wspólna inicjatywa dwóch sandomierskich placówek: Muzeum Diecezjalnego i Muzeum Okręgowego. Wystawa składa się z dwóch części. Ekspozycja mieszcząca się w Muzeum Okręgowym ukazuje historię 200 lat diecezji sandomierskiej przez pryzmat wybitnych diecezjan związanych z ziemią sandomierską. Ekspozycja urządzona w dwóch pomieszczeniach w Domu Długosza jest próbą monograficznego ujęcia historii diecezji poprzez ukazanie sylwetek biskupów sandomierskich oraz wydarzeń religijnych, patriotycznych i kulturalnych (kurator **Urszula**

Stępień). W trzeciej sali zaprezentowano zdjęcia **Mariana Grzybowskiego**, współczesnego fotografa z Niska, który przez kilka ostatnich lat dokumentował ważne wydarzenia duszpasterskie i społeczne oraz zwyczaje religijne kultywowane na terenie diecezji. Ta część ekspozycji nosi tytuł *Nasza diecezja częstką Kościoła świętego*. W centralnej części wystawy zaprezentowano bullę *Ex imposita nobis* z 30 czerwca 1818 r., którą papież **Piusa VII** powołał do istnienia diecezję sandomierską. Pokazana na wystawie mapa ukazuje granice utworzonej diecezji, które pokrywały się z zasięgiem województwa sandomierskiego w dobie Królestwa Polskiego i obejmowały 198 parafii, dla których naturalną granicę stanowiły rzeki Wisła, Pilica i Czarna oraz Góry Świętokrzyskie. Do godności biskupiej wyniesiono **Szczepana Hołowczyca**, w imieniu którego władzę w diecezji objął biskup pomocniczy **Aleksander Dobrzański**. Odbył on ingres do katedry sandomierskiej w dniu 8 września 1819 r. Biskup Hołowczyk do Sandomierza nie przybył, gdyż został arcybiskupem warszawskim i prymasem Królestwa Polskiego. Drugim ordynariuszem sandomierskim został prefekt apostolski w Egipcie, a następnie gwardian sandomierskiego klasztoru reformatów **Adam Prosper Burzyński**. Zwiedzający mogą zobaczyć m.in. napisane jego ręką kazanie w języku arabskim. Biskup Burzyński organizował od podstaw nowo erygowaną diecezję sandomierską. Biskupowi **Józefowi Michałowi Juszyńskiemu** przyszło sprawować posługę w niełatwych czasach powstania styczniowego. Zwiedzający mogą zobaczyć

na wystawie liczne pamiątki patriotyczne, a wśród nich unikatowy eksponat związany z losem powstańców: szkatułkę z drewna, która należała do **ks. Konstantego Piwarskiego**, proboszcza filipinów w Studzianach, zesłanego w 1863 r. na Syberię. Otrzymał ją od kolegów przebywających razem z nim na zesłaniu. Eksponowane są także zabytkowe księgi pochodzące z klasztorów skasowanych przez władze carskie. Wystawa przypomina wiele ważnych wydarzeń, np. wystawę rolniczo-przemysłową, otwartą w Sandomierzu w 1911 r. przez **bpa Mariana Ryxa**, na której ujawnił się wielki duch patriotyczny wiernych diecezji. Wystawa w Domu Długosza przypomina także różne działania konserwatorskie, które zostały ukazane jako symbol wielowiekowej ciągłości mecenatu i troski duchowieństwa o zabytki sztuki kościelnej.

Bardzo trudno opowiedzieć bogatą historię diecezji na kilkunastu planszach czy tylko poprzez zbiór eksponatów, dlatego pragniemy, aby wystawa inspirowała zwiedzających do poznawania historii kościoła partykularnego.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Diecezjalne Dom Długosza w Sandomierzu

ul. Jana Długosza 9, 27-600 Sandomierz

☎ 158332670 @ dom.dlugosza@gmail.com ➡ www.domdlugosza.sandomierz.org

16 września

Prezentacja filmu *Kosy na sztorc* w Muzeum Okręgowym w Sandomierzu

projekcja / prezentacja,
spotkanie

16.00 prezentacja filmu *Kosy na sztorc* poświęconego postaci **Tadeusza Kościuszki** oraz jego związkom z ziemią sandomierską, wyprodukowanego przez TVP Kielce w ramach cyklu *Koło się kręci*.

16.30 spotkanie z autorką i uczestnikami filmu: red. Dorotą Kosierkiewicz, dr. hab. Tomisławem Giergielem, dr. Andrzejem Przychodnim oraz członkami Towarzystwa Kościuszkowskiego w Połańcu.

Tematem przewodnim spotkania będzie przybliżenie postaci naczelnika **Tadeusza Kościuszki** (1746-1817) należącego do najpopularniejszych postaci w naszej historii. Poświęcono mu wiele prac naukowych i literackich, o czynach jego mówią liczne wiersze i pieśni. Upamiętnianie osoby Kościuszki było istotne zwłaszcza w latach przypadających rocznic, lecz szczególnie przybierało na sile w momentach krytycznych w życiu narodu. Kościuszko – amerykański i polski generał, zasłużony w wojnie rewolucyjnej o niepodległość Stanów

Zjednoczonych, obywatel honorowy Republiki Francuskiej, Naczelnik Insurekcji 1794 r., w której naród podjął walkę o uratowanie ginącej Rzeczypospolitej, o niezbywalne jego prawo do życia w wolności i zachowania własnego suwerennego państwa.

W planach Kościuszki województwo sandomierskie odegrać miało ważną rolę, współdziałając ze strukturami powstańczymi innych części kraju. W bitwie pod Racławicami udział wzięły oddziały z województwa sandomierskiego: m.in. **brygada Mangeta**, pułkownika **Macieja Szyrera** z Sandomierza. W maju 1794 r. wojska powstańcze zbliżyły się do Połańca, gdzie Naczelnik ogłosił słynny uniwersał.

W działania wojskowe włączona została zachodnia część Sandomierszczyzny.

Uczestnicy spotkania opowiedzą również o kulisach powstawania filmu i produkcji telewizyjnych.

ORGANIZATOR:

→ Muzeum Okręgowe w Sandomierzu

ul. Zamkowa 12, 27-600 Sandomierz

☎ 15 832 22 65 ✉ sekretariat@zamek-sandomierz.pl 🌐 www.zamek-sandomierz.pl

SANDOMIERZ

14 września

Wykład 100. Rocznica Niepodległości

wykład / prelekcja,
wystawa

9.00 zapraszamy na wykład Michała Zawiszy z IPN w Kielcach **100. Rocznica Niepodległości** oraz wystawę i prezentację książek ze zbiorów biblioteki.

Prosimy o wcześniejsze zgłoszenie grup młodzieży.

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Sandomierzu

ul. Sokolnickiego 4 i 6, 27-600 Sandomierz

☎ 15 832 23 36 @ sandomierz@pbw.kielce.pl ▶ www.pbw.kielce.pl

SECEMIN

15 września

Dni Otwarte w Muzeum Wsi Polskiej w Seceminie

zwiedzanie, wystawa

14.00-20.00 zwiedzanie zbiorów muzealnych, konkurs pieśni patriotycznej i niepodległościowej w wykonaniu zespołów ludowych i młodzieży szkolnej, wystawy plastyczne i fotograficzne związane z tematyką niepodległościową, zawody latwców własnej konstrukcji zawierające symbolikę niepodległościową, ognisko integracyjne.

Wstęp wolny, w przypadku grupy większej niż 10 osób prośba o wcześniejsze powiadomienie i uzgodnienie tel. lub e-mail.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Secemin

Jędrzejowska 16, 29-145 Secemin

☎ 608 445 979 @ krzysztofslaw@wp.pl

SKALBMIERZ

9, 15 września

Wędrówki szlakami Niepodległej po Ponidziu

zwiedzanie, wycieczka /
spacer

9 września / niedziela

8.00 wyjazd spod kościoła w Skalbmierzu. W programie: Opatowiec – Kościół podominikański, pomnik Józefa Piłsudskiego, Kraśniów – źródło św. Andrzeja Świerada eremity, Czarkowy – pomnik Zwycięstwa Legionów i cmentarz wojenny, Nowy Korczyn – sanktuarium św. Kingi (kościół po franciszkański z XIII w.), Ucisków – cmentarz wojenny 1914-1915, Wiślica – kolegiata z XIV w., dom Długosza z XV w., Stradów – grodzisko z X w.

Wycieczka pod przewodnictwem regionalisty Andrzeja Bieniasa.

15 września / sobota

8.00 wyjazd spod kościoła w Skalbmierzu. W programie: Bejsce – kościół z XIV w., kaplica Firlejów z XVII w., Książnice Wielkie – ołtarz ze szkoły Wita Stwosza, Hebdów – dawny klasztor norbertanów, Kościelec – kościół romański z XIII w., Proszowice – kościół z XV w., pomniki Tadeusza Kościuszki i bł. Józefa Pawłowskiego, ogród biblijny, Miechów – kościół i klasztor bożogrobców, Raławice – pomnik Bartosza Głowackiego, kopiec Kościuszki.

Na wycieczki obowiązują wcześniejsze zapisy w parafialnej kawiarence „Przystań”, zakrystii kościoła, kancelarii parafialnej lub pod numerem telefonu: 602 765 295.

ORGANIZATOR:

→ Parafia rzymskokatolicka św. Jana Chrzciciela w Skalbmierzu
ul. Partyzantów 2, 28-530 Skalbmierz
t 602 765 295 @ parafiaskalbmierz@onet.pl

SOLEC-ZDRÓJ

8, 15 września

Przystanek Solec-Zdrój

zwiedzanie, wystawa,
projekcja / prezentacja

8 września / sobota

15 września / sobota

10.00-14.00 zapraszamy na zwiedzanie wystawy *Przystanek Solec-Zdrój*, pokaz filmu *Historia wsi, która kurortem się stała* oraz prezentację multimedialną *Cudze chwalicie, swego nie znacie* w Galerii Stary Kufer, Solec-Zdrój, ul. Kościuszki 24. W ramach EDD wstęp wolny.

Wystawa ukazuje zmiany, jakie nastąpiły w Solcu w ciągu ostatnich 100 lat. Pierwsza

jej część zawiera fotografie i eksponaty z pocz. XX w., stanowiące część kolekcji gromadzonej przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne SOLEC ZDRÓJ od przeszło 15 lat. Druga część ekspozycji przygotowana została przy współudziale uczniów miejscowego gimnazjum, którzy w ramach realizacji projektu *Przystanek Solec-Zdrój* wykonali dokumentację fotograficzną dotyczącą najciekawszych współczesnych obiektów historyczno-turystycznych z Solca-Zdroju i okolic.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne SOLEC ZDRÓJ
ul. Kościuszki 19, 28-131 Solec-Zdrój
t 604929654 @ stowsolec@go2.pl

SOLEC-ZDRÓJ

15 września

Na ścieżce do niepodległości

wycieczka / spacer,
zwiedzanie, wystawa

11.00 wycieczka rowerowa w gminie Solec-Zdrój, szlakiem miejsc pamięci Polaków uczestniczących w powstaniach zbrojnych przeciwko zaborcom oraz w I wojnie światowej. Wizyta w siedzibie Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego w Solcu-Zdroju na wystawie poświęconej życiu codziennemu Polaków w czasach zaborów.

Na terenie gminy Solec-Zdrój znajdują się dwa krzyże ufundowane przez **Korola Godefroya** w 1865 r. jako wotum wdzięczności za uwolnienie z więzienia jego syna, który odsiadywał wyrok za udział w powstaniu styczniowym.

ORGANIZATOR:

→ Gminne Centrum Kultury w Solcu-Zdroju

ul. Partyzantów 8a, 28-131 Solec-Zdrój

☎ 690 191 801, 41 377 60 49 @ gcksolec@wp.pl ▶ www.gcksolec.naszgok.pl

SUCHEDNIÓW

8 września

Taka sama dla wszystkich – kulturowe aspekty niepodległości rejonu między Wisłą a Pilicą

seminarium /
sesja naukowa

11.00 sesja naukowa poświęcona aspektom walki o niepodległość na obszarze Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, ul. Bodzentyńska 18, 26-130 Suchedniów,

W 1833 r. teren Polski został podzielony na dwa okręgi – **Wschodni** z siedzibą w Suchedniowie i **Zachodni** z siedzibą w Dąbrowie Górniczej. Zarządowi Okręgu Wschodniego podlegały wszystkie kopalnie kruszców, kuźnie-fryszerki, wielkie piece, odlewnie i warsztaty mechaniczne w dolinie rzek: Kamiennej, Czarnej, Bobrzy i Łącznej. Staropolski Okręg Przemysłowy

w sposób czynny przez cały okres zaborów brał udział w walce o niepodległą Polskę. Z tym obszarem związane są silne tradycje górniczo-hutnicze, wzmocnione w XIX stuleciu poprzez działalność **Stanisława Staszica**, związaną m.in. z powołaniem Szkoły Akademicko-Górnictwej w Kielcach, gdzie wykładowcami byli inżynierowie dojeżdżający z całego Okręgu, czy założeniem huty metali żelaznych „Aleksander” w podkieleckim Białogonie. Sesja stanowi próbę interdyscyplinarnej dyskusji na temat kulturowych aspektów walki o niepodległość na tym obszarze.

ORGANIZATOR:

→ Stowarzyszenie Grupa Inicjatywna POD PRĄD

ul. Bodzentyńska 18, 26-130 Suchedniów

☎ 508 140 266, 601 245 146 @ mediateka@suchedniow.pl

SZUMSKO

12 września

Dzień z Niepodległą

zajęcia edukacyjne

10.00-13.00 zapraszamy na *Spotkania z Niepodległą* – lekcję patriotyzmu w Szkole Podstawowej w Szumsku.

Zorganizowane zostaną quizy, zgadywan-ki, konkursy wiedzy, podchody związane te-matycznie z walką o wolność, konkurs pla-styczny. Do realizacji działań opracowane zostaną wielkoformatowe puzzle o tema-tyce patriotycznej.

ORGANIZATOR:

→ Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie
ul. Łagowska 25, 26-035 Raków
t 600 330 476

ŚWIĘTY KRZYŻ

15, 16 września

Święty Krzyż – miejsca pamięci

zwiedzanie

11.00-14.00 w ramach tegorocznej edycji EDD **zapraszamy do zwiedzania klasztoru ze szczególnym uwzględ-nieniem miejsc pamięci rozsianych od Huty Szklanej, poprzez masyw Świętego Krzyża, aż do Nowej Słupi.** W całym masywie Łysej Góry oraz w róż-nych punktach pobenedyktynskiego klasz-toru Świętego Krzyża (od 1936 r. należącego do oo. Misjonarzy Oblatów Maryi Niepo-kałanej) znajdują się miejsca, które były świadkami tragicznych wydarzeń związa-nych z przetaczającymi się przez Polskę najazdami i wojnami. Są wśród nich cele niemieckiego obozu zagłady z lat II wojny

światowej (Lager Heilig Kreuz) oraz cmen-tarz jeniecki, na którym spoczywa ok. 6 tys. zagłodzonych i zamordowanych w obo-zie jeńców radzieckich. Jest skromne epi-tafium zamordowanych przez Niemców w obozach koncentracyjnych ojców ob-latów: o. Jana Finca, o. Jana Kulawego, o. Pawła Kulawego, o. Jana Pawołka, o. Cze-sława Bartosza, o. Antoniego Leszczyka. Są też miejsca związane ze szwedzkim Poto-pem, a także z powstaniem styczniowym, w tym relikw usypanego w 1861 r. kopca pa-mięci zmarłego w tymże roku na emigracji ks. Adama Czartoryskiego oraz powstań-ców 1830-1831 roku.

ORGANIZATORZY:

→ **Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej**

Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny, gm. Nowa Słupia

t 41 317 70 21 @ infoswkrzyz@gmail.com

→ **Sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego**

t 41 317 82 79

→ **Fundacja dla Dziedzictwa**

ul. Armii Krajowej 22/8, 45-071 Opole

t 606 394 451 @ biuro@dladziedzictwa.org » www.dladziedzictwa.org

8 września

Z Krakowa do Kielc szlakiem I Kompanii Kadrowej

prelekcja, wystawa,
pokaz

10.00 zapraszamy do siedziby biblioteki na prelekcję z pokazem multimedialnym oraz wystawę.

3 sierpnia 1914 r. w Krakowie **Józef Piłsudski** połączył żołnierzy Polskich Drużyn Strzeleckich i Związku Strzeleckiego i utworzył **Pierwszą Kompanię Kadrową**. Pierwsza Kadrowa stanowiła załóżek Wojska Polskiego i była początkiem drogi, która doprowadziła do odzyskania niepodległości 11 listopada 1918 r. Przybliżymy historię utworzenia Pierwszej Kompanii

Kadrowej i wszystkie wydarzenia, które sprawiły, że na przełomie sierpnia i września 1914 r. Kielce stały się „stolicą” odradzającej się Rzeczypospolitej – stały się „Miastem Legionów”. W czasie prelekcji uczestnicy dowiedzą się, jak Józef Piłsudski wspominał pobyt w Kielcach i jak kielczanie podziękowali mu za Czyn Niepodległościowy. Nie zabraknie również fotografii Włoszczowy z lat 1914-1918 i opowieści o inicjatywie włoszczowian z 1935 r., w jaki sposób upamiętnić postać Marszałka Józefa Piłsudskiego.

ORGANIZATOR:

→ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach –
Filia we Włoszczowie

ul. Wiśniowa 10, 29-100 Włoszczowa

☎ 41 394 32 39 @ wloszczowa@pbw.kielce.pl ▶ www.pbw.kielce.pl

Pokłady możliwości

Dzięki wiedzy i doświadczeniu naszych pracowników wydobywamy i przetwarzamy cenne zasoby ziemi, umożliwiając rozwój nowoczesnego świata.

KOORDYNATOR WOJEWÓDZKI:

→ Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego –
Departament Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki
Wiesława Jagodzka-Hadamik t 41 3416211 @ wieslawa.jagodzka-hadamik@sejmik.kielce.pl

TEKSTY:

→ organizatorzy wydarzeń EDD

FOTOGRAFIE:

→ ze zbiorów instytucji: Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Busku-Zdroju, Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl”, Park Etnograficzny „Pod Kogutem”, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Jędrzejowie, Archiwum Państwowe w Kielcach, Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, Muzeum Narodowe w Kielcach, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Końskich, Mauzoleum oddział Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach, Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Korczynie, Pałac Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku – Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach, Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie, Miejskie Centrum Kultury – Punkt Informacji Turystycznej w Ostrowcu Świętokrzyskim, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Oddział im. Mieczysława Radwana w Ostrowcu Świętokrzyskim, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Ostrowcu Świętokrzyskim, Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie, Muzeum Regionalne w Pińczowie, Muzeum Okręgowe w Sandomierzu, Muzeum Diecezjalne Dom Długosza w Sandomierzu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia w Sandomierzu, Muzeum Wsi Polskiej w Seceminie, Parafia rzymskokatolicka św. Jana Chrzcziciela w Skalbmierzu, Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Solec-Zdrój”, Gminne Centrum Kultury w Solcu-Zdroju, Stowarzyszenie Grupa Inicjatywna POD PRĄD w Suchedniowie, Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach – Filia we Włoszczowie

NA OKŁADCE:

→ dawny Pałac Biskupów Krakowskich fot. Anna Benicewicz-Miazga
oraz zdjęcie ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki w Kielcach, Muzeum Regionalnego w Pińczowie,
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego

PROJEKT IDENTYFIKACJI WIZUALNEJ EDD:

→ Waldemar Węgrzyn, Zofia Oslislo / Printsreen

SKŁAD I ŁAMANIE:

→ Grażyna Kasprzak

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programach.

© wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN: 978-83-66160-01-9

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Kielce 2018

Laury Narodowego Instytutu Dziedzictwa dla organizatorów wydarzeń w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2017 w woj. świętokrzyskim

Podczas uroczystej gali 17 listopada 2017 r. w Opolu odbyło się przyznanie nagród dla organizatorów wydarzeń w ramach jubileuszowej 25. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu.

W roku 2017 w województwie świętokrzyskim w 30 miejscowościach odbyło się 86 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło ponad 8 tys. osób. Do ciekawych atrakcji można było zaliczyć grę terenową o tematyce historycznej zorganizowaną przez Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie, festyn edukacyjny przygotowany przez Muzeum Przyrody i Techniki „Ekomuzeum” im. Jana Pazdura

w Starachowicach czy wystawę plenerową pt. *Znane i nieznanie Ziemi Kieleckiej* zorganizowaną przez Archiwum Państwowe w Kielcach.

Wyróżnienie w województwie świętokrzyskim otrzymali:

1. Opactwo Cysterskie w Wąchocku,
2. Muzeum Przyrody i Techniki „Ekomuzeum” im. Jana Pazdura w Starachowicach,
3. Archiwum Państwowe w Kielcach,
4. Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie,
5. Anna Mazur-Orłowska i Paweł Orłowski, Młyn Jędrów w Suchedniowie.